

Izhaja vsak de-
lavnik popoldneCENE PO POŠTI:
za celo leto K 240.—
za pol leta K 120.—

NOVIČAS

Drobnitve in upravištvo v Ke-
plnarjev ulici št. 5 — telefon
redništev št. 50 — telefon
— upravištvo št. 322 —CENE PO POŠTI:
za četrt leta K 60.—
za en mesec K 20.—

V upravi stane mesečno K 18.—

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Posamezna številka stane K 1.—

Načelo in izpeljava.

Včeraj smo priobčili osnutek novega občinskega stanovanjskega davka, ki ga je izdelal akcijski odbor strokovnih organizacij in poslal občinskemu svetu v sklepanje. Kakor smo že včeraj na tem mestu povedali, ima ta osnutek v sebi zdravo načelo: Tisti, ki imajo velika ali celo prevelika stanovanja, naj po svoji moči plačajo progresivni stanovanjski davek. Donosi tega davka naj bi šli v poseben fond, ki z njim mestna občina gradi nove stanovanjske hiše. Načelo je tedaj dobro.

Druga stvar je njegova izpeljava. In tu moramo reči, da akcijski odbor ni imel srečne roke. Načrt, v kolikor se tiče finančne strani, je tako gorostasen, da bi bilo pač pričakovati, da bi drugič akcijski odbor postal previdnejši. S takimi načrti se tako resno zamišljena protidraginjska akcija le kompromitira. Treba je stvar le malo premisлити! Vzglede: Železničar ima družino 5 glav. Njegovo stanovanje pa obstoji iz 2 sob, kuhinje, shrambe in hodnika, ki je — recimo — slučajno zaprt; tedaj šteje to stanovanje po osnutku akcijskega odbora 5 sob. Na podlagi tabele bo ta železničar plačal na mesec 300 dinarjev stanovanjskega davka, ali 1200 kron na mesec. To pomeni najmanj četrtino cele plače. — Vzemimo najmanj četrtino cele plače. — Vzemimo državnega uradnika, ki ima 4 glave družine in služkinjo. Stanovanje njegovo je: 2 sobi, sobica za služkinjo, kuhinja, shramba in zaprt hodnik, skupaj 6 sob. Ta bi plačal na mesec 3000 Din ali 12 000 K stanovanjskega davka na mesec. Toliko pa bo revež zaslužil komaj v 2 in pol mesecih. In takih vzgledov bo pač na stotine! Balaam je šel, da bi blagoslovljal, pa je preklinjal.

Izpeljava tega davka na način, kakor ga predlaga akcijski odbor, je nemogoča in tudi skrajno krivična ravno za tiste, ki raj bi jih ščitila. Mi to iskreno obžalujemo. Res je sicer, da je v osnutku rečeno, da ima župan pravico odpustiti davek neimovitim osebam. Neimovite osebe določa osnutek: Oseba, ki ima 2000 do 4000 K plače na mesec. Oseba s 4000 K mesečne plače pa je neimovita tedaj, če šteje družina 8 oseb. Recimo, da to danes še nekaj velja. V pol leta — če pojde tako naprej — družina 8 glav s 4000 kronami mesečnih dohodkov sploh ne bo več mogoča. Le poglejte danes v nekatere proletarske družine. Po ljubljanskih predmestjih stanujejo n. pr. železničarske družine, številne po številu oseb, katerih oče zasluži 5000 kron na mesec, pa so brez perila in brez obutve — naravnost v obupnem stanju. Kaj bo še le čez pol leta! In taka družina po tem osnutku že danes ni neimovita!

Klub zastopnikov Ljudske stranke se je takoj izpočetka pečal z načrtom stanovanjskega davka. Isto so storili ostali klubovi koalicijske. Toda vsak načrt je praktično nemogoč, dokler nima občina pregleda o stanovanjskih razmerah. Ta pregled se sestavlja. Ko bo dovršen, bo ta zadeva morala priti na dnevni red in tedaj bo občinski svet lahko izdelal svoj načrt stanovanjskega progresivnega davka, ki bo vseboval isto načelo ko predloženi osnutek akcijskega odbora, ki pa bo moral biti srečnejše sestavljen in bolj razumno urejen. Tedaj bo pomoč akcijskega odbora za občinski svet velike vrednosti.

Bolnišnice se ne smejo zapreti!

Belgrad, 6. marca. (Izv.) Posl. dr. Kohnjec je stavil na ministra za nar. zdravje, ali je res, da namerava vlada a-Soboti in Slov. Gradcu. — Poslanec zahteva, da se ta usodepolni korak prepreči.

Orlovski telovadni teden

od 5. do 12. marca.

Danes ob 8. uri zvečer se bo vršil telovadni večer dijaškega Orla, Ljubljana, v telovadnici Ljudskega doma z sledečim sporedom: članske vaje z ročkami — skok v daljino — lestve — rokoborba — konj vzdolž, skoki — skupine — bradlja — skupinske proste in drugo.

Cena prostorom: sedeži po 3, 2 Din, stojišča po 1 Din. Vstopnice se dobe v Jugoslovanskih knjigarni.

Jutri zvečer se bo vršil istotam telovadni večer ljubljanskih orliških krožkov.

Zunanji minister o dogodkih na Reki.

Parlament zopet na počitnicah.

Belgrad, 6. marca. (Izv.) Današnje seje narodne skupščine otvori predsednik dr. Ivan Ribar ob 6.15 zvečer. Sprejeta so poročila o konstituiranju posameznih parlamentarnih odborov, nakar se prečita poročilo zadnje seje ter prošnje in pritožbe, ki se odkažejo pristojnim odborom. Minister za pravosodje zahteva izročitev nekaterih poslancev sodišču, med njimi poslanca Stjepana Radića, dr. Janka Šimraka, dr. Mata Drinkovića in dr. Mirka Košutića.

Nato je odgovarjal zunanji minister dr. Ninčić na interpelacijo posl. Kučića in tovarišev glede dogodkov na Reki. Minister je izjavil: »Teško mi je takoj odgovoriti na vprašanje, ki mi je bilo jedva stavljeno. Toda vsled splošnega vznemirjenja, ki so ga povzročili dogodki na Reki, hočem že sedaj dati nekaj pojasnil. Še pred izbruhom fašistovske revolucije na Reki je imela kr. vlada v rokah poročila, ki so kazala na nameravano revolucijo. Kr. vlada je zato naslovila v London, Pariz in Rim posebno noto, v kateri je opozorila antanto na morebitne posledice, ki bi vsled tega nastale. In res! Fašisti so prišli z vseh strani, pregnali z orožjem v roki reško vlado in se polastili oblasti. Dogodki nasprotujejo rapalski pogodbi. Mi smo poslali v Rim odločen protest. Italijanski zunanji minister pa je izrazil kr. vladi po belgrajskem poslaniku obžalovanje vsled dogodkov. To izjavo smo vzeli na znanje, hkrati pa je kr. vlada sto-

rila vse potrebno, da se čimprej izvede rapalska pogodba. Ko se bo zgodilo to, potem upam, da se bodo upostavili med Italijo in Jugoslavijo tisti prijateljski odnosi, ki so potrebni za interese obeh držav. — Med govorom dr. Ninčića je prišlo do burnih nastopov. Demokratije z dr. Wilderjem na čelu so nastopali za odločno postopanje, magari tudi z orožjem. Padali so medklaci zlasti bilo očitki, da je oficijelna Italija sama angažirala fašistovski puč.

Nato odgovarja vojni minister general Vasić na vprašanje poslanca Ant. Brandnerja o rekrutiranju v Sloveniji. Minister pravi v svojem odgovoru, da se pri rekrutiranju postopa po starih predpisih in da je baš koncem lanskega leta manjkalo novincev. Zato je bilo treba vpoklicati nekaj rekrutov v kader par dni prej, preden so končali 20. leto. V bodoče se to ne bo več zgodilo in bodo novinci vpoklicani v kader šele po končanem dvajsetem letu.

Pravosodni minister dr. Laza Marković odgovarja na vprašanje poslanca Milorada Vujičića glede prevzemanja vojne odškodnine iz Nemčije, ki se poravnava v blagu in pravi, da bo vlada izdala zakon, po katerem se bo v bodoče ta material pravično razdeljeval. — Sprejet je predlog predsednika dr. Ribarja, da se narodna skupščina odgodi do 20. marca, to pa zato, ker vlada ni pripravila predlogov za skupščino.

Zmeda na Reki.

Rim, 6. marca. (Izv.) Italijanski poslanik v Belgradu Manzoni je izjavil min. predsedniku Pašiću z ozirom na dogodek na Reki, da se bo Italija držala rapalske pogodbe. — Po najnovejših poročilih namerava revolucijska reška vlada predati mesto Reko italijanski upravi. — Na današnji seji min. sveta je bilo sklenjeno, da rimska vlada po svojem zastopniku Castelliju upostavi na Reki red.

Pariz, 6. marca. (Izv.) D'Annunzio je poslal na Reko brzojavko, v kateri soglaša z revolucijskim gibanjem.

Kastar, 6. marca. (Izv.) Sem je pribežalo mnogo beguncev z Reke, predvsem Jugoslovancev, Zanellinih pristavev in redarjev, ki so ogroženi vsled divjanja fašistov. Vsi povdarjajo, da so fašisti v spo-

razumu z oficijelno Italijo že dolgo pripravljali puč na Reki. Bombe na vladne palače so bile vržene s poslopja italijanskega poslanstva, puljski fašisti so se pripeljali na Reko s kr. torpedovko, Giunta s 140 pristajši iz Trsta pa na sedmih avtih. Prvi dan nemirov je bilo 15 oseb mrtvih in 40 ranjenih.

Rim, 6. marca. (Izv.) »Idea Nazionale« piše: Pristaši dr. Zanelle pripravljajo v bližini Reke protisunek, da bi zopet dobili oblast na Reki. »Giornale d' Italia« javlja, da je italijanski minister za zunanje stvari Schanzer sprejel deputacijo fašistov, ki mu je zagotovila, da bodo pomirjevalno vplivali na reške legionarje. Delegati so nato odpotovali na Reko.

Odbor proti moratoriju.

Belgrad, 7. marca. (Izv.) Čim je finančni odbor na zahtevo Kumanudija in v zaščito belgrajskih verižnikov sprejel zakon o odgoditvi plačil in inozemstvu, je vrednost dinarja znatno padla in to ne samo v korist zapadnih valut, temveč tudi v razmerju z bolgarskim lejem. Ta padec je imel odločilen vpliv pri naraščanju draginje, cene vseh življenskih potrebščin so se dvignile. Zato so povsem opravičene pritožbe, ki jih javnost dviguje proti finančnemu ministru, češ, da je glavni krivec žalostnemu stanju in nevzdržljivih razmer v naši državi. Radikalni klub je kljub temu, da je zakonski načrt že bil sprejet od finančnega odbora, sklenil glasovati proti njemu. Z demokratske strani temu sklepu prvotno niso pripisovali velike važnosti. Ko pa se je izvedelo, da hočejo radikali s

tem izraziti tudi svoje nezadovoljstvo nad Kumanudijem, so se demokrati zelo razburili, boječ se nove krize. Vsled tega je šel Davidović, predsednik demokratskega kluba k Pašiću. O poteku tega sestanka ni točnih podatkov.

Da se vprašanje tega zakonskega načrta reši, je sklenil radikalni klub na včerajšnji seji, da se imenuje trinajstotica poslancev in sicer 5 radikalov, 5 demokratov, 3 muslimani in 1 samostojnež. Radikali so že določili svoje poslance.

Včeraj je imel tudi demokratski klub sejo in razpravljal o tem vprašanju. Minister dr. Kumanudi je navajal razloge za odgoditev plačil in ostal na svojem stališču. Tudi demokratski klub je imenoval petorico članov.

Balkanske razmere!

Belgrad, 6. marca. (Izv.) Poslanec dr. Korošec je stavil vprašanje na ministra za pravosodje radi dogodka meseca januarja t. l. v Cerknici. Sodnik v Cerknici je zaprl nekega Urha iz Postojne. Ponoči pa so ga člani Narodne obrane odvedli iz zapora ter v bližini meje na italijanski strani ustrelili. Sodnik v Cerknici je preganjal krivce ter jih dal zapreti. Od vojaške strani se je vplivalo, da se ubijalci oprostite ter je bilo sodniku naročeno, naj v roku 48 ur vloži prošnjo za premeščenje, ker bi se drugače proti njemu disciplinarno postopalo. Ta slučaj je zbudil v parlamentarnih krogih veliko začudenje in ogorčenje.

Tako dr. Korošec.

V listih pa smo te dni čitali sledeče: Minister pravde je premedil deželno-sodnega svetnika in sodnega predsedojnika v Cerknici dr. Matijo Lavrenčiča na

njegovo prošnjo na mesto sodnega predstojnika v Kozje.

K škandalu, zoper katerega bi morala protestirati vsa jugoslovanska javnost, zlasti pa pravniški krogi, se čuje še sledeče: Sodnik Lavrenčič je zaprl renegata Urha iz Postojne. Člani Narodne obrane so ga siloma odvedli iz zapora in ga enostavno ustrelili. Dr. Lavrenčič je zaprl krivce. Kar pride nad sodnika polkovnik, baje poveljnik obmejne straže z oboroženimi stražami, zahteva, da arestante izpusti. Sodnik, boječ se za svoje življenje, se je seveda udal. In sedaj oblast zasleduje in premešča sodnika, mesto da bi zasledovala krivce. Balkanske razmere!

PRIPRAVLJAJTE SE NA ORLOVSKI TABOR V BRNU, 9.—16. AVG. 1922.

Za nove volitve.

Belgrad, 7. marca. (Izv.) V krogih radikalnih poslancev se je pojavila težnja, da se izvrše čim preje nove volitve. Vsled tega zahtevajo, da se na prvih prihodnjih sejah narodne skupščine 22. t. m. predloži volivni zakon.

Razdelitev države za- staja.

Belgrad, 7. marca. (Izv.) Na seji pododbora za administrativno razdelitev države je predsednik sporočil, da je delo tega odbora zastalo v zadnjem času, ker se minister Trifković ni mogel udeležiti seje, ker je zastopal Pašića, ki je bil odsoten.

Gospodarska kriza v Angliji.

London, 6. marca. (Izv.) Predsednik zveze strojnih industrijev je nujno pozval ministrskega predsednika Lloyd Georgea naj prepreči izprtje v strojni industriji, ki utegne izbruhniti v soboto. Ustavitev dela bi občutilo nad en milijon članov strokovnih organizacij in število brezposelnih bi se še povečalo. Izprtje bi prizadelo tudi druge plasti naroda in bi imelo za posledico, da bi to občutilo vsega skupaj sedem do osem milijonov ljudi.

London, 6. marca. (Izv.) Poročevalec »Daily Telegraph« piše: Položaj se je izboljšal. Ako ne pride v prihodnjih 24 urah reakcija, potem je mogoče, da se jutri objavi odločitev o uspešni ureditvi vprašanja. »Daily Chronicle« smatra, da je položaj še vedno resen.

Današnja predborza.

NAŠA KRONA SE JE DVIGNILA.

Zürich, 7. marca. (Izv.) Na današnji predborzi se je dvignil Zagreb na 1-66 (včeraj 1-50). Ostali kurzi so: Berlin 204, Holandsko 195-50, New York 513, London 22-55, Pariz 46-60, Italija 26-80, Praga 8-50, Budimpešta 0-70, Varšava 0-11, Dunaj 0-08, a. k. 0-0775.

Dunaj, 7. marca. (Izv.) Na današnji predborzi notira deviza Zagreb 21-20, Italija 353 in Praga 105-55.

ALIIAGIĆ PRED USMRTITVIJO.

Zagreb, 7. marca. (Izv.) Danes ob 9. uri je bila v sodni dvorani proglašena odločitev stola sedmorice in ministrskega sveta Aliagiću, atentatorju na ministra Draškovića. Aliagić je popolnoma mirno poslušal sklep, da bo jutri justificiran in je odklonil svojega muftija. Proglasitvi je pristostvovalo okrog 120 oseb, ker je bil pristop dovoljen samo povabljenim.

Zagreb, 6. marca. (Izv.) Aliagićev za govornik je brzojavno prosil kralja Aleksandra za pomiloščenje Aliagića, naj ga vsaj ustrelje, ne pa obesijo.

Zagreb, 6. marca. (Izv.) Socialisti so sličali danes dopoldne skupščino zagrebske akademske omladine, ki naj bi se izrekla za pomiloščenje Aliagića. Prišlo je na zborovanje mnogo dijaštva. Ko se je skupščina otvorila, so zagnali demokratski nacionalisti tak hrup in trušč, da je bila izključena vsaka debata in se je moral shod zaključiti. Na posredovanje rektorja so se duhovi pomirili v toliko, da so sklicatelji shoda sami podpisali brzojavko, v kateri prosijo kralja za pomiloščenje.

Prot nastop jugoslo- vanskih fašistov.

(Izv. poročilo »Novem čas«.)

Sarajevo, 4. marca 1922.

Nad Sarajevom vlada danes tajinstven nemir. V mesto so prispeli takozvani jugoslovanski fašisti iz Splita, da organizirajo za jutri ob pol 10. uri dopoldne veliko manifestacijo za narodno edinstvo. Razširjene so govornice, da se pod to krinko skriva boj zoper Hrvate, da nameravajo fašisti razbiti več hrvatskih javnih poslopij, med drugimi tudi bivšo nadškofijsko tiskarno, sedaj »Hrvatsko tiskarno« v Koroščevi ulici. Vsi listi se pečajo s predstoječimi dogodki. Demokratsko in srbsko časopisje kretno po-

udarja nar. edinstvo, opozicionalno pa opozarja na nepregledne zle posledice pretečajih dogodkov. Muslimanska »Naša Pravda« je izšla z velikim napisom »Kri se bo prelivala v Sarajevu, kjer našteva dejstva, ki dokazujejo nameravano krvavo dejanje. Še celo vladna »Pravda« nastopa zoper in vrača odgovornost na vlado. Pokrajinska uprava se posvetuje ves dan. Sejaj prisostvujejo orožniški častniki. Ko so sarajevski Hrvatje zaznali za boj, ki gre proti njim, se jih je prvi dan polastil nemir. Danes pa ravnodušno pričakujejo udara, ki mu mislijo parirati. Vse je kakor tišina pred nevihto. Vlada je bila na dogodke opozorjena v pravem času. Ako ne ukrene v zadnjem času vsega potrebnega, da se odstrani nevarnost, ulegne jutri teči kri in izbruhni meščanska vojna. (Kakor smo včeraj poročali, je policija izgrede vendarle preprečila. Ured.)

ORGANIZACIJA JUGOSLOVANSKIH FAŠISTOV.

Belgrad, 4. marca. V imenu odbora »Narodne Obrane« vodi pogajanja in agitacijo za organizacijo fašistovskih tolp po celi državi prijatelj Svetozara Pribičevića, dr. Edo Lukinčić. Te organizacije naj se čimprej razprostrajo na Hrvaškem, v Sloveniji in v Srbiji, kot prvega kadra pa se poslužijo sokolskih društev. — Vsled te vesti o širjenju fašistovske propagande je zavlado po celi državi veliko nezadovoljstvo.

SESTANEK MALE ENTENTE V BELGRADU.

Belgrad, 6. marca. (Izv.) Konferenca strokovnjakov male entente in Poljske bi se imela včeraj svečano otvoriti. Ker pa so se rumunski in poljski delegati zakasnili, se je otvoritev konference preložila na jutri dopoldne ob desetih. Delegati bodo razpravljali v dvorani Oficirskega doma. Danes ob petih popoldne imajo delegati sestanek o podrobnostih svečane otvoritve konference. Predsednik jugoslovanske delegacije strokovnjakov, dr. Velizar Janković je danes dopoldne povabil češkoslovaške delegate na zajtrk.

NOV TISKOVNI ZAKON.

Belgrad, 7. marca. (Izvirno) Na sinočnji seji ministrskega sveta je minister za izenačenje zakonov Trifković poročal o načrtu zakona o tisku. Po novem zakonu bi poslanci ne mogli biti odgovorni uredniki listov. Minister Ninčić je poročal o dogodkih na Reki in je bila sprejeta nota, ki se odpošlje Italiji.

Belgrad, 6. marca. (Izv.) Vlada pripravila reformo tiskovnega zakona, ki bo povsem, kar se je doslej pokazalo, eden izmed najreakcionarnjših zakonskih načrtov. Zanimivo je, kar se v mnogih političnih in tudi novinarskih krogih govori, da se smatra škandalozno pisanje Krste Civičarića v zadnjih dneh za izzivanje, ki ima služiti vladi v opravičilo predložitve tega reakcionarnega načrta o reformi tiskovnega zakona.

Politični dogodki.

Smotrenost naše uprave. Seja komisije za redukcijo uradništva se je pelala z uradništvom drž. monopolov. Poročnik tega oddelka je navedel število uradništva, na kar je komisija začudeno ugotovila, da je dejansko stanje uradništva v tem oddelku popolnoma drugačno, kakor pa je navedeno v proračunu. Komisija vsled tega ni mogla sklepati, dokler se ne izjavi finančni minister, ali se vzame za podlago število v proračunu, ali dejansko stanje. Istotako se je ugotovilo, da je v več oddelkih mnogo nezasedenih mest, za katere so še lansko leto prejemale plače.

Slabo se sagovornja. Na izrečen ukaz Sv. Pribičevića je imela 5. t. m. demokratska akad. omladina shod, na katerem je nastopilo več govornikov, med drugimi celo dr. Wilder. Vsi so slavili Pribičevića kot Jugoslavana. Tozadavna resolucija ostro napada opozicionalne stranke, predvsem Stojana Protića. Shod je v splošnem ostal na omladino brez vse, javnost pa se zgraža nad demokracijo, ki vedno in vsepovsod izrabljajo dijaštvo za priganjača svojega strankarstva.

Spomenica hrv. bloka in vlada. Glasom najnovejših poročil se bo na prihodnji seji ministrskega sveta pretresala spomenica hrv. bloka. Nikola P. šič bo predlagal, da se spomenica ne vpočloveva, ker se ne strinja z državnopravnim naziranjem vlade.

Demisija poljske vlade. Poljska vlada je sporočila maršalu Piłsudskemu, ki se nahaja pri vojaških vajah v Brestu-Litovskem, svojo demisijo. — Politični krogi pripisujejo tej krizi, ki je izbruhnila neposredno pred sestankom male antante v Belgradu, pred konferenco baltičskih držav v Varšavi in pred začetkom gospodarskih pogajanj z Rusijo, zelo velik pomen.

Med Estonsko, Poljsko in Češkoslovaško je sklenjen železniški dogovor. V bližnji bodočnosti se odpre osebnih in tovornih železniških promet med Revalom, Ri-

go, Varšavo, Prago in pa z balkanskimi državami, pri čemer se promet ne bo vršil preko Nemške. Tej okolnosti se pripisujejo znaten političen in narodno-gospodarski pomen.

Dnevni dogodki.

Diplome in častna darila za Orletolektomvalce v Strasbourgu je 4. t. m. prinesel vadiatelj francoske katoliške telovadske zveze v Erno, kamor je prišel na dogovore glede mednarodne tekme na taboru v avgustu t. l. Ker je že včeraj Jugoslovanska orlovska zveza telegrafično naročila, da naj takoj ekspresno pošljejo ta darila v Ljubljano, smemo pričakovati, da bodo pravočasno semkaj dospela in jih bo mogoče že na veliki nedeljski orlovski akademiji v Unioni izročiti zmagovalnim lekmovalcem in vrsti Orlov, ki naj se gotovo sestane ta dan v Ljubljani.

Tobak se je zopet podražil. Nove cene pričemo jutri. Uprava monopolov draži tobak in dela draginjo; delavcem tobačna tovarna pa ne povišuje plač.

Nastop rudarjev proti draginji. Iz Trbovelj. V torek, 7. t. m. se vrši pri Trofeniku v Bevkem skupno posvetovanje vseh strokovnih organizacij iz Trbovelj, Hrašnika in Zagorja radi skupnega nastopa, kako si pomagati pri vedno rastoči draginji.

Novice z Jesenice. Poročajo nam: Na Gorenjskem nimamo več snega in ga sploh nismo imeli, da bi dejal. Zato pa tudi še zdaj v naših vodnjakih kolikor toliko primanjkuje vode. Vodovod je odprt samo od 8. do 11. in od 15. do 17. ure. Če bi ne bilo zadnjega dežja, bi bile prenehale obratovati celo tukajšnje fužine. Za živila je trda, kor se vse vtihotaplja v Italijo. Nekateri fantje, ki so bili zaposleni v ivornici, so se oprijeli tihotapstva. Marsikoga zadeje pri tem kazen, ali tihotapstvo naprej bujno cvete, kar je le posledica visoko stoječe laške lire proti naši kroni.

Trboveljsko gerentstvo. Trbovlje. Gospod gerent Franc Mercina je nastopil šestmesečni dopust in si šel utrjevati svoje zdravje v Dalmacijo. Nadomestuje ga g. učitelj Plavčak, ki ima zato polletni dopust od šolske oblasti. Torej se vsaj pol leta ne bomo imeli izvoljenega občinskega zastopa. Poredeži tudi trde, da je imel hudó poželenje po gerentstvu g. Klenovšek, a je za enkrat ostal samo namestnik gerentovega namestnika.

Državna posredovalnica za delo. Pri vseh podružnicah Drž. posredovalnice za delo v Ljubljani, Mariboru, Ptujju in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 19. do 25. februarja 1922 dela 228 moških in 104 ženskih delavnih moči. Delodajalci so pa iskali 103 moških in 65 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 92. — Promet od 1. januarja do 25. februarja izkazuje 3907 strank, in sicer 1680 delodajalcev in 2227 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 878.

Dela iščejo: viničarske družine, kovinarji, mizarji, kolarji, sodarji, mlinarji, peki, mesarji, tesarji, zidarji, sedlarji, natakariji, natakariice, rudarji, šivilje, perice, vzgojiteljice, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd. — V delo se sprejmejo: rudarji, mizarji, zidarji, lončarji, poljedelski delavci, vrtnarji, kolarji, knjigovodje, pisarniške moči, vzgojiteljice, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd.

Nov izum. V Pragi vzbuja veliko pozornost nov stroj za izdelovanje sodavice. Rečni aparat bo razstavljen od 8.—10. t. m. na trgu Jožinskem in bo izdeloval sodavico in vsake pitne vode. Izum je velike važnosti za strokovnjake, lastnike letovišč, oddaljene, letne trgovine, kamor je dovažanje sodavice oteženo.

Ženske v angleškem senatu. Lady Rhondda, hči pokojnega viscunta in njegova naslednica v pairskem dostojanstvu, je zahtevala sedež v zgornji zbornici. Zbornica je plemkinji to pravico priznala. Temeljem te odločbe pride sedaj v zgornjo zbornico še osem drugih plemkinj, ki so nositeljice pairskega dostojanstva.

Drzna potopuha. Posesnik Jerman Ivan iz Sušja se je 28. februarja t. l. vračal iz Litije proti domu. Med Bregom in Sp. Logom je naletel v gozdu na dva nočivačja neznanca v starosti od 18 do 20 let. Ker sta mu tožila, da sta lačna in brez denarja, je vzel iz žepa listnico, da bi jima dal nekaj kron. Eden pa mu je denarnico potegnil iz rok, nakar sta zbežala. Jerman je oškodovan za 1100 K.

Tatvina v Litiji. Dne 28. februarja letos je bilo vlomljeno v stanovanje Fr. Damjana iz Litije št. 35. Tat je odnesel perila, zlatnine in srebrnine v skupni vrednosti 15.680 K.

Naša društva.

Orel Sv. Jakob. Danes, točno ob 8. uri fantovski večer. Na sporedu je zelo važno predavanje. Pridite vsi! Točno ob pol 8. uri je odborova seja. Bog živil! — Predsednik.

Do 20. t. m. izide tretja številka »Mladosti« z obširnimi poročili pripravljalnega odbora J. O. Z. za orlovski tabor v Brnu.

Ljubljanski dogodki.

lj Umor na Večni poti. Mrliča, ki so ga našli pri Kosezah, o katerem smo poročali včeraj, so indentificirali. Je to 27 letni sin sodnega nadoficiala g. M. Benkoviča, občinskega svetlovalca in hišnega posestnika na Opekarski cesti. Komija je dognala, da je bil mladenič zaboden v vrat in da se je izvršil na njem zločin. Truplo pokopljejo v Dravljah.

V silno slabem stanju je v Ljubljani Rimska cesta. Tla so tako razdrapanana, da je kotanja pri košanji, v katerih je ped na debelo blata, ker se voda ni mogla iz globokih kotanj nikamor odtekat. V Gradišču je pa tudi trotoar potreben poprave. — Takih ulic je v Ljubljani še precej. Sedaj je čas, da se poprave izvrše.

Pojasnilo. Železničar g. Franc Penik nam piše, da stanuje v baraki v Vodmatu in ne v baraki kakor Kladnik in drugi, in da ni bil z njimi v stiku. Zato tudi nič ne ve o kakem strupu ali zastrupljeni pijaci. V bolnico je res prišel, a le zaradi slabosti v želodcu.

lj Centralistično upravo na lastni koži je občutil dne neki ljubljanski demokrat — hud centralist. Šel je kupovat vino v Banat. Seboj je vzel polmilijona kron. Vino je kupoval onstran Sobotice v Horgošu pri Turški Kaniži blizu mažarske meje. Naenkrat ga obkolijo centralistični vranglovci, ki tam očuvajo mejo, ter mu pobere ves denar, za spomin pa mu naštejejo 25, pa ne v zlatu, ampak v batinah. Če je bil moč s tem ozdravljen od svoje centralistične bolezn, ne vemo. Gotovo je le, da se je šel v Belgrad pritožiti radi te centralistične metode. Po našem mnenju pritožba ni umestna. Kdor hoče, naj se ne pritožuje, če dobi, kar je hotel.

Komanda mesta Ljubljane rabi nujno naslove od sledečih neprijavljenih rez. g. oficirjev: praporščaki: Josip Devetak iz Grosuplja, Josip Kalčič iz Postojne, Anton Albert iz Postojne, Evgen Baraga iz Postojne; podporočnik Franc Uršič iz Reckstein-Beljak; poročniki: Erno Sulič iz Zalike, Anton Mihevc iz Dol. Logatca; narednik Jože Sanein iz Trsta; praporščak Josip Sedej iz Ljubljane; podporočnik Ferdinand Ferluga iz Občine-Trst, Rudolf Horvat iz Trnovo-Postojna; poročnik Alojzij Križaj iz Šiške št. 126; podporočnika Rudolf Košak iz Volovske, Ravnik Josip iz Boh. Bistrice; praporščaka Valentin Poberaj iz Solkan-Gorica, Josip Dežman iz Radovljice; podporočnik Anton Eržen iz Koper, poročnik Gomizelj Dragutin iz Trsta, služil pri 37. pp. — Vsi predimenovani gospodje oziroma njih znanci in sorodniki se naprošajo, da naslov nemudoma naznanijo komandi mesta Ljubljane.

Mestna davščina na vozne listke ljubljanske cestne železnice. Pokrajinska uprava za Slovenijo je dovolila, da sme mestna občina ljubljanska do konca tekočega leta za kritje občinskih potrebščin kakor doslej pobirati posebno mestno davščino na vozne listke električne cestne železnice v iznosu 10% vsakokratne cene voznega listka. Ta davščina se pobira tudi od mesečnih in letnih voznih listkov, katerim je prštevatvi tudi proste vozne listke, in sicer prav tako v izmeri 10% njih cenc.

Plet ukraden. Kopač Ivani iz Spodnje Šiške št. 225 je bil dne 2. t. m. iz veže ukraden zelenkast plet, vreden 500 K.

Ljubljanska porota.

Oprostilna razsodba.

Cirila Kemperla je včeraj porota oprostila. Razprava je bila zanimiva in je bilo v avditoriju posebno veliko gasilcev, tako da so se šalili med seboj: »Zdajle naj na Gradu ustrelji, pa bo ostala porotna dvorana prazna. Med poslušalci je bil tudi obč. svetnik Pirč in pozno popoldne je prišel tudi obč. svetnik g. Turk poslušat razpravo proti tistemu Kemperlu, o katerem je priča Barle povedal, da je bila njegova zasluga, da je Turk kot načelnik gasil. in reševalnega društva odletel. Predsednik dr. Skaberne je z največjo natančnostjo, s strogo objektivnostjo in energično vodil razpravo. Priča Karel Ferjančič je povedal, da je bil v starem odboru revizor, toda revizorja sploh nista vedela, kako se v društvu upravlja denar in da so tatvine v Mestnem domu na dnevnem redu. Zagovornik dr. Krejčič je v svojem zagovoru povedal, da se v gasilnem in reševalnem društvu pomeverbe še vedno vrše in da je bilo po Kemperlevem slučaju pomeverjenih 12.000 kron, od katere vsote se mesečno po 800 kron povračuje. Porotnikom je senat stavil tri vprašanja in sicer 2 glavni in eno eventualno vprašanje. Prvo glavno vprašanje, če je Kemperle pomeverjal, so porotniki potrdili z 8 da in 4 ne; drugo glavno vprašanje, če je Kemperle ogoljufal Mediča, so porotniki soglasno zanikali; tretje ev. vprašanje, na katero je bilo odgovoriti, če bi bilo potrjeno prvo glavno vprašanje, ki je zahtevalo pravorek: porotnikov, če je Kemperle poravnal s pomeverbo povzročeno škodo na način, katerega predpisuje §§187 in 188 k. z., so porotniki so-

glasno potrdili, nakar je predsednik svetnik dr. Pavel Skaberne razglasil sodbo, s katero se je Kemperle oprostil od obtožbe. Prostovek je sprejelo občinstvo z zadoščenjem, posebno še zato, ker se v času, ko so se izvršile pomeverbe, blagajnik Barle ni čisto nič brigal za svoje posle, ker je bil nevoljen, da je Jože Turk kot načelnik odletel in je za to, kakor je sam pod prisego izpovedal, delal pasivno resistenco.

Danes razpravljajo porota o sledečem slučaju:

ROP NA RUDNIKU.

Andrej Rode, Franc Anžič, Karol Heine in Josip Guzelj so med vojno služili v bivši avstrijski armadi. Kakor marsikaterega mladeniča, tako je tudi navedene vojska popoluoma izpridila. Svoje službovauje so nadaljevali tudi po preobratu. Spoznali so se v Ljubljani, kjer se je tudi Rode seznanil z zloglasnim Ivanom Mlakarjem, s katerim sta bila tudi v vojaški bolnici skupaj. Obdolženec je zahajal na Rudnik k Strgarjevim. Vsi štirje vojaki in Mlakar so se 18. februarja 1919 sešli pri Strgarjevih. Vzroka temu sestanku ni hotel nihče izmed njih pojasniti. Rode je trdil, da je hotel tu dobiti petroleje-bencin, ter da so se tu slučajno dobili. Njih pogovor je nanesel tudi na Franciško Krivic, o kateri je Mlakar trdil, da ima v Ameriki moža, da je premožna in da denar skriva doma. Vojakom je s tem vzbudil pohlep po denarju. Prigovarjal jim je, da vzamejo Krivčevi denar in jim pokazal pot k hiši, ki leži približno 1700 korakov od državne ceste. Tu stanuje Franciška Krivic z 12 letnim sinom in 7 letno hčerko, njen mož pa je v Ameriki. Prišedši do hiše, so vojaki pozvali Mlakarja, naj pokliče Krivčeve, ki so spali. Obdolženec se je branil, češ da ga Krivčeva po glasu pozna, nakar je Anžič pokazal okno, na katerega naj potrka. Zena se je sprva branila odpreti rekoč, da bo prišel njen mož odpreti. Anžič je nato zagrozil: »Če ne gresite odpret, bomo sami poskusili, gorje vam pa bo, če s silo notri pridemo!« Boječ se grozje, je žena odprla vrata. Mlakar, katerega je Krivčeva poznala, si ni upal vstopiti. Vojaki so pri vstopu v hišo potegnili čepice na oči in zahtevali večerjo. Ko so se najedli in nakadili, je Anžič zaklical: »Sedaj pa denar semle! Ker je Krivčeva trdila, da ima samo 10 K, so začeli preiskovati, še celo opeko v veži so dvignili, ker jim je Mlakar zatrjeval, da ima tu skrit denar. Odnesli so ji 440 K golovine, ter obleke, srebrnine, zlatine in mesa v vrednosti 900 K. Krivčeva je sedela od strahu pri peči in gledala, kako so roparji polnili žepce. Nato so se podali na Anžičev dom in si drugi dan razdelili plen. Drugi dan pa je Krivčeva v čakalnici na Laverei naložila na Rodeta, ki ga je spoznala po glasu. Rode je ubežal, obvestil svoje tri tovariše, ki so pobegnuli preko demarkacijske črte. Kasneje pa se je orožnikom posrečilo aretirati Rodeta, Anžiča in Heina. Vsi trije, kakor tudi Guzelj so bili minolo leto radi hudodelstva ropa pred ljubljansko poroto obsojeni na več let ječe. Mlakar je na večer ropa takoj ko so njegovi tovariši vstopili v Krivčevo hišo, se podal domov. Ker pa ga je preganjala očitajoča vest, je pobegnil. Za njim je bila dne 8. aprila 1921 izdana tiralica. Orožniki so ga izsledili, da dela kot rudar v Leobnu. Sodišče je izposlovalo njegovo izročitev od okr. sodišča v Leobnu. Obdolženec ne taji, da bi bil imenovanega dne s temi vojaki pri Strgarjevih, zanika pa, da bi jih on k ropu navajal. Trdi, da so se na glavni cesti ločili; vojaki so zavili proti Hauptmanci, on pa je šel domov spat. O ropu je zvedel šele v jutru, ko je Krivčeva povedala, da so jo 4 vojaki oropali. Zagovarjati se mora radi hudodelstva ropa in navajanja k istemu.

Poročnemu senatu predseduje svetnik dr. Kaiser, votanata sta svetnik dr. Golja in okrajni sodnik dr. Hodžar, obtožbo zastopa državni pravdnik dr. Robert Ogoreulz, Rodeta zagovarja dr. Švigelj.

Socialni vestnik.

o Delavski boj na Češkem. Zveza za razmah opekarske industrije se je 1. t. m. pogajala z zastopniki Delavske zveze ter zahtevala zaradi stagnacije v zidanju, da se znižajo mezde za 10 odstotkov, ker znaša mezda 40—45% produktivnih stroškov. Delodajalci so poudarjali, da se po celi češki deželi dela z zmanjšano mezdo in tudi v praški okolici po nekaterih zavodih. Zastopniki delavstva niso pristali na 10 odstotno zmanjšano mezdo, pač pa na 5%. Na to so se pogajanja razbila. In tako se danes obratuje samo v onih opekarskih podjetjih, v katerih se dela ob zmanjšani mezd.

Gospodarstvo.

Danski krompir se uvaža na Češko. Zadnje dni je prispela vrsta vagonov danškega krompirja, ki je bil prvotno določen prebivalstvu velikih mest in industrijskim krajem. Zanimivo je, da zahtevajo ta krompir češki veleposelniki zase za seme, češ, da je domači krompir degeneriran.

Uvoz kitajskih prešičev na Češkoslovaško. Te dni so prišle v Hamburg večje množice zmrzlega svinjskega mesa iz Kitajske. Cena za kg svinjetine je določena na 12—14 K loco Dečín. Na Dunaju prodajajo suho kitajsko svinjetino po 17—18 K.

Izdaja konzorcij »Novega Časa«.

Urednik in odgovorni urednik Franc Kromžar. Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.